

Ders : Maliye Teorisi ve Politikaları

Konu 8 : Devlet borçları

Prof. Dr. N. Semih ÖZ

12 Şubat 2020; Ankara

Devlet borçlanması

Devletlerin toplamış oldukları vergiler ile diğer gelirleri kamu harcamalarını karşılamaya yeterli gelmediğinde devletler borçlanma yöntemini tercih etmektedir.

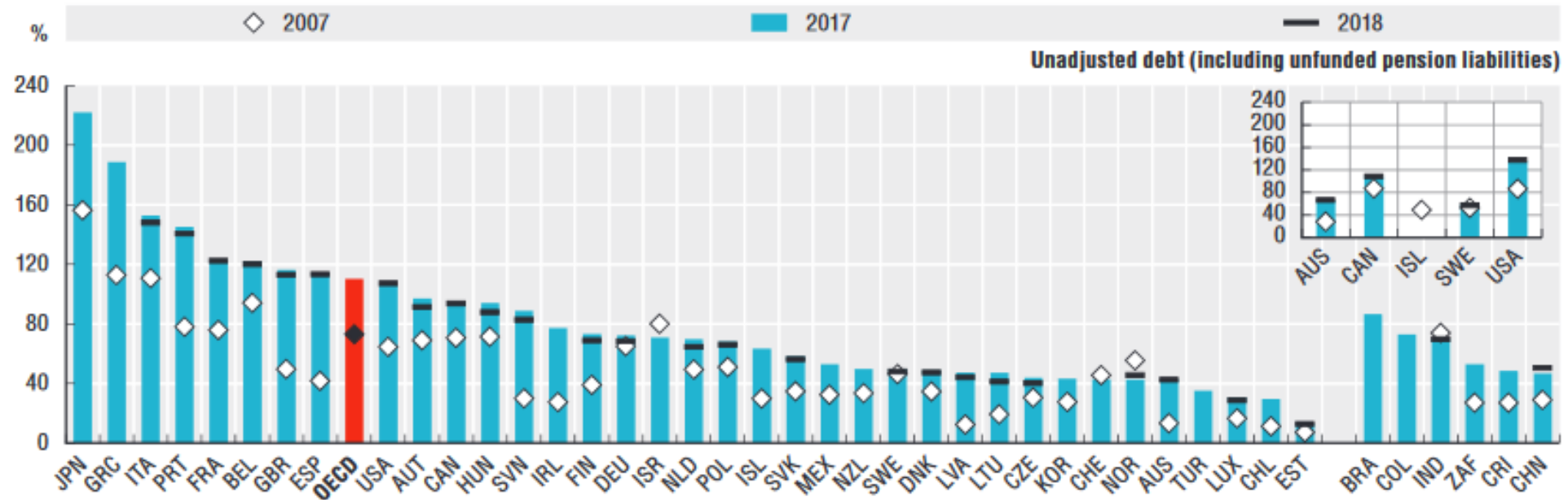
Son dönemlerde artan sosyal güvenlik harcamaları ile küresel vergi rekabeti devlet borçlarının artmasına neden olmaktadır.

Devlet borçları

OECD (2019), *Government at a Glance 2019*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/8ccf5c38-en> ●

2.9. General government gross debt as a percentage of GDP, 2007, 2017 and 2018

Devletler niçin borçlanır?

Genel olarak borçlanmada etkili olan başlıca nedenleri aşağıdaki gibidir.

- 1.Bütçe açıklarının giderilmesi
- 2.Savunma giderleri için finansman sađlanması
- 3.Ekonomik dengeyi sağlayıcı veya koruyucu etkiler yaratılması
- 4.Büyük yatırım ve reformların finanse edilmesi
- 5.Kaynak dağılımı ve kullanımında etkinlik sağlayıcı etkiler yaratılması
- 6.Tasarrufların belirli yatırımlara kanalize edilmesinin amaçlanması,
- 7.Vadesi gelmiř borçlara finansman sađlanması
- 8.Olađanüstü harcamaların (doğal afetler, savaş vb) karşılanması

Kamu kesimi borçlanma geređi

Türkiye'de toplam kamu kesimi finansman açığıının hesaplanmasında aşağıdaki kurumların açıkları dikkate alınmaktadır.

- merkezi yönetim bütçe açığı,
- mahalli idareler bütçe açığı,
- sosyal güvenlik kuruluşları açıkları,
- döner sermayeli işletmeler bütçe açıkları,
- işsizlik sigortası fonu açıkları
- KİT'lerin bütçe açığı,

Kamu kesimi borçlanma gereği ise toplam kamu kesimi finansman açıklarını GSYH'ya oranlanmasıyla bulunmaktadır.

Borç Yönetimi

KAMU FİNANSMANI VE BORÇ YÖNETİMİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KANUN

Kanun Numarası : 4749

Kabul Tarihi : 28/3/2002

Amaç

Madde 1 - Bu Kanunun amacı; ülkenin kalkınma hedeflerini dikkate alarak, piyasalarda güven ve istikrarı koruyarak ve makro ekonomik dengeleri gözeterek, Devletin iç ve dış borçlanmasına, hibe almasına, borç ve hibe vermesine, nakit yönetiminin maliye ve para politikaları ile koordineli bir

şekilde yürütülmesine, verilecek garantilerin, bu borçlanma ve garantilerden doğan finansal alacaklar ile Devlet iç ve Devlet dış borcunun etkin bir şekilde yönetimine ve izlenmesine, Hazine Müsteşarlığı ile 2 nci Maddede yer alan kuruluşlar arasındaki malî ilişkilerin düzenlenmesine ve bu hususlar dahil olmak üzere Müsteşarlık tarafından üstlenilen her türlü malî yükümlülüğün geri ödenmesi, ilgili bütçe hesaplarına kaydedilmesi ve raporlanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Temel kavramlar

Tahkim: Kısa vadeli borçların uzun vadeli ya da süresiz borç haline getirilmesidir.

Konversiyon: Faiz oranı yüksek olan tahvillerin daha düşük faizli tahvillerle değiştirilmesidir.

Moratoryum : Devletin borcunu ödeyemeyeceğini ilan etmesidir.

Borcun Reddi : Devletin tek taraflı olarak borçlarının (veya faizlerinin) tamamını veya bir kısmını ödemeyeceğini ilan etmesidir.

Türkiye'de borçlanma

Osmanlı döneminde ilk borçlanma 1854 yılında Kırım Savaşı'nın sonra yapılmıştır.

Osmanlı borçları kapatılamamış ve Cumhuriyet'e dönemine kalmıştır.

Lozan Anlaşması ile, Türkiye Cumhuriyeti bu borçların %66'sını geri ödemeyi taahhüt etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Osmanlı borçlarının son taksitini 1954 yılında kapatmıştır.

Türkiye, 4 Ağustos 1958'de moratoryum ilan etmiştir.

